

บทบาทของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์
ในกระบวนการผลิตข่าวในสังคมสารสนเทศ

นางสาวเขมิกา กมลโชติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-054-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ROLE IN NEWS PRODUCTION PROCESS OF THE NEWSPAPER
INFORMATION CENTER IN INFORMATION SOCIETY**

Miss Khemiga Kamolchot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-639-054-6

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เชมิกา กมลโชติ : บทบาทของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในกระบวนการผลิตข่าวในสังคม
สารสนเทศ (ROLE IN NEWS PRODUCTION PROCESS OF THE NEWSPAPER
INFORMATION CENTER IN INFORMATION SOCIETY) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พีระ
จิรโสภณ, 160 หน้า. ISBN 974-639-054-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในการเสริมการ
ผลิตข่าว และเพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ รวมทั้งความคิดเห็นของนักข่าว
ที่มีต่อการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ

ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อการผลิตข่าวของกองบรรณาธิการ
โดยทำหน้าที่เป็นแหล่งสนับสนุนข้อมูลให้นักข่าว โดยเฉพาะในการทำข่าวกรณีที่ต้องการข้อมูลเร่งด่วน
หรือข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์สามารถค้นหาข้อมูลให้นักข่าวได้ตามที่ต้องการ
ปัจจุบันพบว่า ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์บางแห่งมีบทบาทเพิ่มขึ้น เช่น ศูนย์ข้อมูลมติชน และศูนย์บริการข้อมูล
เนชั่นมีบทบาทในการทำธุรกิจขายข้อมูลให้แก่บุคคลภายนอก นอกจากนี้ศูนย์ข้อมูลมติชนยังมีสำนักวิจัยมติชน
ทำหน้าที่สำรวจประชามติเพื่อการรายงานข่าวด้วย ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์
รูปแบบการบริการ และประเภทของข้อมูลข่าวสารที่คล้ายคลึงกัน และมีแนวโน้มจะพัฒนาไปสู่ทิศทางเดียว
กัน คือการให้บริการสืบค้นข้อมูลทางฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วแก่กองบรรณาธิการ
ในการค้นหาข้อมูล

การสำรวจพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าว ผลปรากฏว่านักข่าวที่
รับผิดชอบข่าวหนึ่งจะใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์น้อยกว่านักข่าวที่รับผิดชอบข่าวเบา และนักข่าว
ทั้งสองประเภทก็ใช้บริการข้อมูลข่าวสารในหัวข้อที่แตกต่างกัน ส่วนพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์ข้อมูล
หนังสือพิมพ์ในด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน จากการสำรวจความคิดเห็นของนักข่าวที่มี
ต่อการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ พบว่านักข่าวยังไม่พอใจการให้บริการของศูนย์ข้อมูลในด้าน
ต่าง ๆ ผลการวิจัยจึงเป็นไปตามข้อสันนิษฐานว่าศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนอง
ความต้องการหรือความคาดหวังของนักข่าวได้ดีเพียงพอ

ภาควิชา .....วารสารสนเทศ.....
สาขาวิชา .....การหนังสือพิมพ์.....
ปีการศึกษา ..... 2540 .....

ลายมือชื่อนิติกร .....เชมิกา กมลโชติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C750076 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD : ROLE/INFORMATION CENTER/NEWS PRODUCTION PROCESS

KHEMIGA KAMALCHOT : ROLE IN NEWS PRODUCTION PROCESS OF THE NEWSPAPER INFORMATION CENTER IN INFORMATION SOCIETY. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PIRA CHIRASOPONE, Ph.D. 160 pp. ISBN 974-639-054-6.

The objective of the research are (1) to study the role of newspaper information centers in news production assistance ; (2) to survey the reporter's utilization of these centers, including their opinions towards the center's services.

The result of the research reveals the roles of the newspaper information center which acts as a supporting source for the editorial department. No matter how immediate or investigative the news production is, the center can provide the reporters with the information they need. Nowadays the roles of some centers are extended. The Matichon Information Center and the Nation Information Service Center both sell information to outsiders. The Matichon Information Center, moreover, has its own research agency which conducts survey for public opinion reporting. Most newspaper information centers have similar objectives, services and information. Their development also tends to move towards the same direction -- providing computer search service -- to facilitate the editorial department in acquiring information.

The survey shows that hard news reporters use the newspaper information center more often than soft news reporters. Although both groups of reporters usually use the center to search for different information topics, their other use is not clearly defined. The opinion poll indicates that reporters are not satisfied with many of the center's services. Therefore, the finding that the present news information center cannot satisfactorily fulfill the reporters' needs coincides with the assumption of this study.

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....

สาขาวิชา.....การหนังสือพิมพ์.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....เขมิกา กมลโชค.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย.....	1
1.2 คำถามนำวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบสันนิษฐาน.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 คำนิยามศัพท์.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์.....	9
2.2 การจัดองค์การหนังสือพิมพ์.....	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับข่าว.....	18
2.4 กระบวนการผลิตข่าว.....	23
2.5 แนวคิดเรื่องนายประจักษ์ข่าวสาร.....	24
2.6 การรวบรวมข้อมูลข่าวสารของนักข่าว.....	26
2.7 ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์.....	28
2.8 เทคโนโลยีในศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
8	ระเบียบวิธีวิจัย..... 35
3.1	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... 35
3.2	วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... 36
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 38
3.4	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 40
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 41
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 41
4	ผลการวิจัย..... 43
4.1	ส่วนที่ 1 การดำเนินงานและรูปแบบการให้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ ในปัจจุบัน..... 43
	ศูนย์ข้อมูลมติชน..... 43
	ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ..... 52
	ศูนย์บริการข้อมูลเนชั่น..... 58
	ศูนย์ข้อมูลห้องสมุดผู้จัดการ..... 63
4.2	ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักข่าวในฐานะผู้ใช้บริการศูนย์ข้อมูล หนังสือพิมพ์..... 67
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... 103
5.1	สรุปผลการดำเนินงานและรูปแบบการให้บริการศูนย์ข้อมูล หนังสือพิมพ์..... 103
5.2	สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม..... 107
5.3	อภิปรายผลบทบาทของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในกระบวนการผลิตข่าว ในสังคมสารสนเทศ..... 110
5.4	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต..... 113

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก.....	118
ภาคผนวก ข.....	126
ภาคผนวก ค.....	128
ภาคผนวก ง.....	132
ภาคผนวก จ.....	138
ประวัติผู้วิจัย.....	160

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักข่าว จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านต่าง ๆ.....	68
ตารางที่ 2 แสดงความถี่ในการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบาในระยะเวลา 1 ปี.....	70
ตารางที่ 3 แสดงช่วงเวลาในการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	71
ตารางที่ 4 แสดงระยะเวลาในการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา ในแต่ละครั้ง.....	72
ตารางที่ 5 แสดงความถี่ในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนัก.....	73
ตารางที่ 6 แสดงความถี่ในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าว.....	75
ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	76
ตารางที่ 8 แสดงความถี่ในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารในหัวข้อต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนัก.....	78
ตารางที่ 9 แสดงความถี่ในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารในหัวข้อต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวเบา.....	79
ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้บริการข้อมูลข่าวสารในหัวข้อต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	81
ตารางที่ 11 แสดงความถี่ในการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนัก.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 12	แสดงความดีในการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวเบา.....	84
ตารางที่ 13	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความดีในการใช้บริการศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	86
ตารางที่ 14	แสดงระดับความคาดหวังการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนัก.....	87
ตารางที่ 15	แสดงระดับความคาดหวังการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวเบา.....	89
ตารางที่ 16	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	90
ตารางที่ 17	แสดงระดับความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังในการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนัก..	92
ตารางที่ 18	แสดงระดับความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังในการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวเบา....	93
ตารางที่ 19	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสามารถในการตอบสนองความคาดหวังในการให้บริการของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	95
ตารางที่ 20	แสดงระดับความพึงพอใจต่อลักษณะของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนัก.....	97
ตารางที่ 21	แสดงระดับความพึงพอใจต่อลักษณะของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวเบา.....	98
ตารางที่ 22	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อลักษณะของศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ ของนักข่าวที่รับผิดชอบข่าวหนักและข่าวเบา.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการ คาดหวังและระดับการตอบสนองการให้บริการของศูนย์ข้อมูล หนังสือพิมพ์ของนักข่าว.....	101